

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Miasta W.
przeciwko Klubowi Sportowemu "W." z siedzibą w W.
o wydanie nieruchomości,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 28 października 2020 r.,
zażalenia strony powodowej na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w
orzeczeniu kończącym postępowanie.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 18 października 2016 r. nakazał pozwanemu Klubowi Sportowemu „W.” z siedzibą W., aby wydał powodowi miastu W. nieruchomości położone w W. przy ulicy M. i P. o łącznej powierzchni 129 137 m², obejmujące działki: nr 4/9, o powierzchni 128 473 m², dla której Sąd Rejonowy w W. prowadzi księgę wieczystą (...), nr 4/2 o powierzchni 46 m² i 4/4 o powierzchni 616 m², dla których Sąd Rejonowy w W. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...)

oraz działkę o numerze ewidencyjnym 4/7 o powierzchni 2 m² - objęte decyzją komunalizacyjną Wojewody (...) Nr (...) z dnia 29 kwietnia 1991 r. i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 23 lipca 2020 r., po rozpoznaniu apelacji pozwanego, oddalił ją w części odnoszącej się do zawartego w punkcie pierwszym zaskarżonego wyroku nakazu wydania działek o numerach ewidencyjnych 4/2, 4/4 i 4/7 (pkt I), uchylił ten wyrok w pozostałej części i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego (pkt II).

Sąd Apelacyjny wskazał na nierozpoznanie istoty sprawy „przez brak zbadania zarzutu zatrzymania”. Uznał, że Sąd Okręgowy nie podjął czynności potrzebnych do ustalenia okoliczności bezspornych oraz spornych podlegających dowodzeniu w związku ze zgłoszeniem zarzutu zatrzymania, a nadto oddalił wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, pozbawiając go w ten sposób możliwości wykazania tego prawa. Niedokonanie merytorycznej oceny zarzutu zatrzymania nakazuje uznać, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy. Prawidłowe rozpoznanie sprawy wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W zażaleniu powód wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w części dotyczącej pkt 2 i przekazanie sprawy temu Sądowi w tym zakresie do ponownego rozpoznania, zarzucając naruszenia art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób - w zasadzie - nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). W konsekwencji, w razie uwzględnienia apelacji - z reguły - zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Uchylenie zaskarżonego wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji jest możliwe jedynie w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Kontroli prawidłowości takiego orzeczenia służy zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Przy jego rozpoznawaniu ocenie Sądu Najwyższego może

zostać poddana wyłącznie trafność zakwalifikowania wskazanych przez sąd pierwszej instancji przesłanek jako przyczyn usprawiedliwiających wydanie orzeczenia kasatoryjnego; poza zakresem badania pozostają kwestie prawidłowości czynności procesowych poprzedzających wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia oraz trafności wykładni zastosowanego prawa materialnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, z dnia 26 marca 2014 r., V CZ 15/14, z dnia 7 marca 2014 r., IV CZ 131/13 - nie publ.).

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się po przeprowadzeniu analizy żądań pozwu (wniosku) i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś ewentualnych uchybień w postępowaniu, w szczególności wad polegających na poczynieniu wadliwych lub niekompletnych ustaleń faktycznych. Zakwestionowanie przez sąd odwoławczy poglądu prawnego sądu pierwszej instancji co do zasadności rozpoznawanego żądania nie oznacza, że sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, Nr 12, poz. 483). Również niewyjaśnienie okoliczności faktycznych nie może być utożsamiane z nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2017 r., II CZ 148/16, nie publ.).

Sąd Apelacyjny jako przyczynę wydania wyroku kasatoryjnego wskazał nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy istoty sprawy przez zaniechanie zbadania zarzutu zatrzymania oraz konieczność przeprowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego w całości.

Trafnie zarzucił skarżący, że wskazane okoliczności nie uzasadniają wyprowadzonego z nich wniosku co do potrzeby uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Z uzasadnienia tego orzeczenia wynika jednoznacznie, że żądanie pozwu dotyczące nakazania pozwanemu wydania powodowi oznaczonych nieruchomości zostało poddane ocenie merytorycznej i uznane za usprawiedliwione również w kontekście zgłoszonego zarzutu zatrzymania. Sąd Okręgowy uznał ten zarzut za nieskuteczny.

Wbrew ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy ocenił zgłoszony zarzut zatrzymania i uznał go za bezzasadny. Stwierdził, że pozwany nie wykazał, aby rzeczy, co do których zamierzał zrealizować prawo zatrzymania znajdowały się w jego posiadaniu; nie przedstawił również dowodów dokumentujących dokonanie na nie jakichkolwiek nakładów.

W świetle przytoczonych argumentów nie można uznać, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Wskazane przez Sąd Apelacyjny niedostatki w zakresie szczegółowych ustaleń faktycznych oraz analizy materiału dowodowego nie stanowią przesłanek usprawiedliwiających wydanie orzeczenia kasatoryjnego. W systemie apelacji pełnej sąd drugiej instancji ma obowiązek uzupełnić postępowanie dowodowe, dokonać niezbędnych ustaleń faktycznych i przeprowadzić ich ocenę prawną w zakresie istotnym dla potrzeb rozstrzygnięcia. Należy podkreślić, że wydania orzeczenia kasatoryjnego nie uzasadnia potrzeba nawet znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego, w tym usunięcia jego wad oraz przeprowadzenia dowodów bezpodstawnie pominiętych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2018 r., V CZ 19/18, nie publ.). Sąd drugiej instancji, orzekając na podstawie art. 382 k.p.c., zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości, jako że jest sądem merytorycznym, a nie jedynie kontrolującym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2017 r., IV CZ 39/17, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

jw